

แนวทางการพัฒนาการนำนโยบายการศึกษาระบบทวิศึกษาไปสู่การปฏิบัติของวิทยาลัยอาชีวศึกษาเอกชน
ในจังหวัดนครราชสีมา

Approaches for Development of Dual Education Systems Policy Implementation of
Private Vocational Colleges in Nakhon Ratchasima Province

นายปวีร์ ศิริรักษ์ *

Pavee Siriruk

ผศ.ดร.วิรุจ กิจนันทวิวัฒน์ **

Asst. Prof. Virut Kitnuntavivat, Ph.D.

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหา และแนวทางสู่ความสำเร็จของการนำนโยบายการศึกษาระบบทวิศึกษาไปสู่การปฏิบัติของวิทยาลัยอาชีวศึกษาเอกชนจังหวัดนครราชสีมา 2) เพื่อนำเสนอแนวทางการพัฒนาการนำนโยบายการศึกษาระบบทวิศึกษาไปสู่การปฏิบัติในวิทยาลัยอาชีวศึกษาเอกชนจังหวัดนครราชสีมา ประชากร ได้แก่ วิทยาลัยอาชีวศึกษาเอกชนในจังหวัดนครราชสีมาจำนวน 12 แห่ง เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสัมภาษณ์ ทำการเก็บข้อมูลด้วยวิธีการสัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลการสัมภาษณ์ คือ ผู้บริหารที่ดำรงตำแหน่งผู้อำนวยการ หรือรองผู้อำนวยการวิทยาลัยอาชีวศึกษาเอกชนในจังหวัดนครราชสีมาจำนวน 12 คน ทำการสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Sampling) จากประชากร วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) ผลการวิจัยของสภาพปัจจุบันพบว่า 1) การนำนโยบายการศึกษาระบบทวิศึกษาไปสู่การปฏิบัติของวิทยาลัยอาชีวศึกษาเอกชนจังหวัดนครราชสีมา พบปัญหาในการปฏิบัติจำนวน 11 นโยบาย จากทั้งหมด 12 นโยบาย 2) จากการศึกษาดูงานโดยการวิเคราะห์เนื้อหาของประเด็นปัญหาและแนวทางสู่ความสำเร็จที่ได้จากการสัมภาษณ์ นำเสนอแนวทางการพัฒนาการนำนโยบายการศึกษาระบบทวิศึกษาไปสู่การปฏิบัติแบบเร่งด่วนของวิทยาลัยอาชีวศึกษาเอกชนในจังหวัดนครราชสีมาเป็นจำนวน 2 แนวทาง และ 3) นำเสนอแนวทางการพัฒนาของการนำนโยบายการศึกษาระบบทวิศึกษาไปสู่การปฏิบัติของวิทยาลัยอาชีวศึกษาเอกชนในจังหวัดนครราชสีมาเป็นจำนวน 11 แนวทาง

* นิสิตมหาบัณฑิตสาขาวิชาบริหารการศึกษา ภาควิชานโยบาย การจัดการ และความเป็นผู้นำทางการศึกษา

คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

E-mail Address: siripav@gmail.com

**อาจารย์ประจำสาขาวิชาธุรกิจและอาชีวศึกษา ภาควิชานโยบาย การจัดการ และความเป็นผู้นำทางการศึกษา

คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

E-mail Address: virut24@hotmail.com

ISSN1905-4491

Abstract

The purpose of this research is to 1) study current situations, problems, and successful approaches of dual education systems policy implementation of private vocational colleges in Nakhon Ratchasima province. 2) present approaches for development of dual education systems policy implementation of private vocational colleges in Nakhon Ratchasima province. The population is a group of 12 private vocational schools in Nakhon Ratchasima province. Data are collected by an interview. The informants for interviews, selected by purposive sampling, are 12 principals or vice-principals of private vocational colleges in Nakhon Ratchasima province. Content analysis is used to analyze data. The research findings reveal that current situations of dual education systems policy implementation of private vocational colleges in Nakhon Ratchasima province had problems in 11 out of 12 policies. From content analysis of problem findings and success approaches, 2 urgent approaches for development of dual education systems policy implementation of private vocational colleges in Nakhon Ratchasima province, were developed. Moreover, 11 approaches for development of dual education systems policy implementation of private vocational colleges in Nakhon Ratchasima province, were also developed.

คำสำคัญ: การศึกษาระบบทวิศึกษา/ วิทยาลัยอาชีวศึกษาเอกชน/ แนวทางการพัฒนา

KEYWORDS: DUAL EDUCATION SYSTEMS/ PRIVATE VOCATIONAL COLLEGE/ DEVELOPMENT APPROACHES

บทนำ

ปัญหาการขาดแคลนแรงงานที่มีความเชี่ยวชาญถือเป็นปัญหาที่สำคัญของประเทศไทยซึ่งส่งผลกระทบต่อภาคอุตสาหกรรมของประเทศไทย สืบเนื่องมาจากจำนวนประชากรวัยแรงงานลดลงอย่างต่อเนื่อง ผลผลิตภาพแรงงานต่ำ แรงงานมีปัญหาทั้งในเรื่อง ความรู้ ทักษะ และทัศนคติที่ไม่ตรงกับความต้องการของตลาดงาน รัฐบาลได้เล็งเห็นความสำคัญของปัญหาดังกล่าว ในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (พ.ศ.2560-2564) ได้มีการกำหนดยุทธศาสตร์การเตรียมพร้อมด้านกำลังคนและการเสริมสร้างศักยภาพของประชากรในทุกช่วงวัย โดยมุ่งเน้นการพัฒนาคนในทุกมิติและในทุกช่วงวัยให้เป็นทุนมนุษย์ที่มีศักยภาพสูง ภายใต้เงื่อนไข การเปลี่ยนแปลงที่สำคัญ โดยมีจุดเน้นในการยกระดับคุณภาพแรงงานสู่ ความเป็นเลิศในสาขาวิชาที่มีความเชี่ยวชาญเฉพาะด้าน และพัฒนาระบบทวิศึกษาหรือสหกิจศึกษาให้เอื้อต่อการเตรียมคนที่มีทักษะให้พร้อมเข้าสู่ตลาดแรงงาน (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2559) ภาครัฐจึงได้มีนโยบายขยายการศึกษาระบบทวิศึกษาและการฝึกงานที่เชื่อมโยงกับสถานประกอบการ เพื่อยกระดับคุณภาพการจัดการเรียนการสอนที่เชื่อมโยงกับสถานประกอบการอันมีเป้าหมาย เพื่อเพิ่มสัดส่วนผู้เรียนอาชีวศึกษาต่อสามัญศึกษาเป็น 60 : 40 ตลอดจนผลักดันให้มีกำลังแรงงานที่จบการศึกษาระดับมัธยมศึกษาขึ้นไปเพิ่มขึ้นร้อยละ 65 (สำนักงานคณะกรรมการอาชีวศึกษา, 2555) ซึ่งประกาศไว้ในพระราชบัญญัติการอาชีวศึกษา พ.ศ. 2551

การศึกษาระบบทวิศึกษา (Dual Education Systems) เป็นการจัดการศึกษาของวิทยาลัยอาชีวศึกษาอีกรูปแบบหนึ่ง โดยผู้เรียนจะต้องเรียนและฝึกปฏิบัติเบื้องต้นในรายวิชาสามัญและรายวิชาชีพพื้นฐาน ในวิทยาลัยอาชีวศึกษา ส่วนรายวิชาชีพสาขางานจะเรียนและฝึกปฏิบัติจริงที่สถานประกอบการ ระยะเวลาในการเรียนในสถานศึกษาและสถานประกอบการขึ้นอยู่กับข้อตกลงระหว่างสถานศึกษาและสถานประกอบการ ซึ่งในประเทศเยอรมันใช้คำภาษาอังกฤษว่า Dual Systems เป็นระบบการศึกษาที่ได้รับการสนับสนุนจากรัฐบาลอย่างเต็มที่ ซึ่งการศึกษาระบบนี้ผู้เรียนจะศึกษารายวิชาปฏิบัติในสถานประกอบการและรายวิชาทฤษฎีในสถานศึกษา ซึ่งประสบความสำเร็จอย่างสูงและได้รับความสนใจอย่างมากจากทั่วโลก (Steedman, 2010) ระบบดังกล่าวเป็นระบบการศึกษาที่นิยมใช้ในวิทยาลัยอาชีวศึกษาในประเทศไทย เรียกว่า ระบบทวิภาคี ประเทศไทยได้มีการนำระบบทวิดังกล่าวเข้ามาใช้โดยยึดรูปแบบของประเทศเยอรมัน โดยกระทรวงศึกษาธิการได้นำรูปแบบดังกล่าวมาประยุกต์ใช้และเรียกระบบดังกล่าวเป็นภาษาไทยว่า **ทวิภาคี** ซึ่งมีความหมาย คือ การร่วมกันสองฝ่าย ความหมายนี้คลาดเคลื่อนจากการนำนโยบายไปสู่การปฏิบัติในประเทศเยอรมันคือ วิทยาลัยอาชีวศึกษาร่วมมือกับภาคเอกชนโดยมีสภาหอการค้าและอุตสาหกรรมเยอรมัน (DIHK) เป็นองค์กรหลัก มีความร่วมมือกันในการจัดการเรียนการสอนในหลายด้าน เช่น การจัดทำหลักสูตร และการประเมินผล เป็นต้น (Chu, 2015) ซึ่งคำว่า **ทวิศึกษา** ที่แปลว่า การศึกษาที่จัดร่วมกันสองฝ่าย จะตรงกับ ความหมายของการปฏิบัติที่ประเทศเยอรมันใช้มากที่สุด ดังนั้นในงานวิจัยนี้คำว่า ทวิศึกษา และ ทวิภาคี ให้อรรถาธิบายได้ว่าทั้งสองคำมีความหมายเดียวกัน

จังหวัดนครราชสีมามีจำนวนประชากรรวม 2,632,711 คน มากที่สุดเป็นอันดับ 2 ของประเทศรองจากกรุงเทพมหานครที่มีประชากรจำนวน 5,686,957 คน จังหวัดนครราชสีมามีจำนวนโรงงานอุตสาหกรรมและสถานประกอบการกระจายตัวอยู่ทั่วทั้งจังหวัดจำนวน 4,730 แห่ง น้อยกว่าจังหวัดชลบุรีที่มีจำนวนโรงงานอุตสาหกรรม 4,847 แห่ง และกรุงเทพมหานครที่มีจำนวนโรงงานอุตสาหกรรมจำนวน 17,749 แห่ง (สำนักงานสถิติแห่งชาติ, 2560) จังหวัดนครราชสีมามีเขตอุตสาหกรรมหลักจำนวน 2 แห่ง ทำให้มีความต้องการในการใช้แรงงานฝีมือจำนวนมากโดยจากการสำรวจของกองบริหารข้อมูลตลาดแรงงานในไตรมาสที่ 3 ปี 2559 พบว่าจังหวัดนครราชสีมามีความต้องการแรงงานเพิ่มขึ้นเป็นลำดับที่ 2 ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ซึ่งมีความต้องการแรงงานทั้งหมดเป็นจำนวน 12,296 อัตรา (กองบริหารข้อมูลตลาดแรงงาน, 2559) การจัดการศึกษาในระบบทวิภาคีจะเป็นตัวช่วยอีกทางหนึ่งในการเพิ่มจำนวนแรงงานที่มีฝีมือเข้าสู่ตลาดแรงงาน ซึ่งจังหวัดนครราชสีมาเป็นจังหวัดที่มีวิทยาลัยอาชีวศึกษาเป็นจำนวนถึง 24 แห่ง ประกอบด้วยวิทยาลัยอาชีวศึกษาเอกชน 12 แห่ง และวิทยาลัยอาชีวศึกษารัฐบาล 12 แห่ง แต่ยังมีจัดการศึกษาระบบทวิศึกษาในสัดส่วนที่น้อย (สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา, 2555)

จากสถิติของจำนวนประชากรและโรงงานอุตสาหกรรมที่กล่าวมาข้างต้นผู้วิจัยพบว่าจังหวัดนครราชสีมาเป็นอีกจังหวัดหนึ่งที่มีศักยภาพที่จะสามารถนำนโยบายการจัดการศึกษาในระบบทวิศึกษาไปสู่การปฏิบัติได้อย่างมีประสิทธิภาพเนื่องจากมีความพร้อมทั้งในด้านจำนวนประชากรและโรงงานอุตสาหกรรม อีกทั้งสถานศึกษาเอกชนนั้นยังมีความท้าทายในการบริหารงานภายใต้ทรัพยากรที่จำกัดแตกต่างจาก

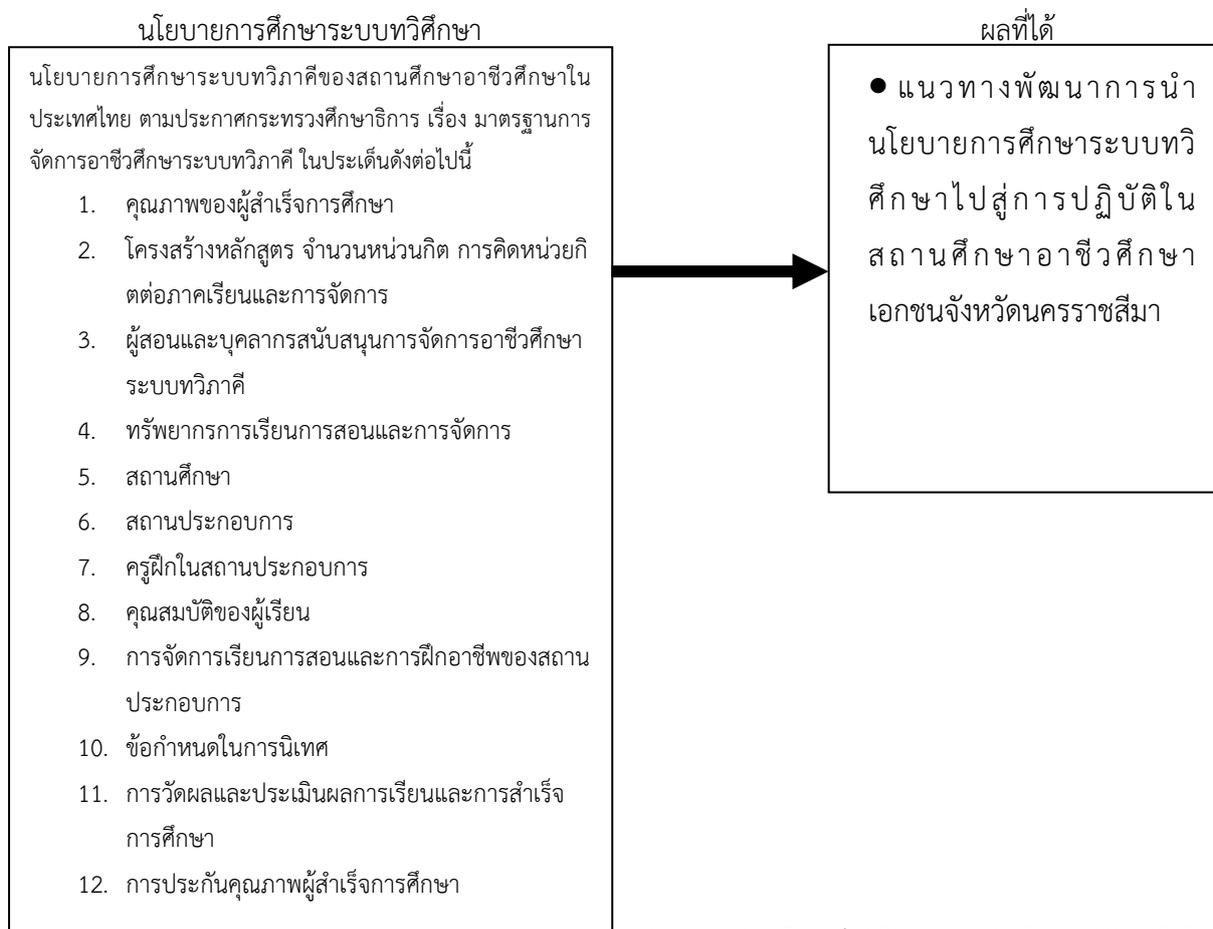
สถานศึกษาของรัฐบาล จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยในอดีตพบว่างานวิจัยที่ศึกษาการนำนโยบายของระบบทวิศึกษาไปสู่การปฏิบัติของอาชีวศึกษาเอกชนนั้นมียุ่อย่างจำกัด จึงเป็นปัญหาสำคัญที่ต้องทำการศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพปัญหาและแนวทางสู่ความสำเร็จของการจัดการศึกษาในระบบทวิศึกษาของวิทยาลัยอาชีวศึกษาเอกชนในจังหวัดนครราชสีมา เพื่อนำไปสู่การหาแนวทางพัฒนาการนำนโยบายการศึกษาในระบบทวิศึกษาไปสู่การปฏิบัติในวิทยาลัยอาชีวศึกษาเอกชนจังหวัดนครราชสีมา

แนวทางพัฒนาการนำนโยบายการศึกษาระบบทวิศึกษาไปสู่การปฏิบัติที่พัฒนาขึ้นจะสามารถผลักดันให้สถานศึกษาบรรลุเป้าหมายในการขับเคลื่อนอาชีวศึกษาด้วยระบบทวิศึกษา โดยการที่ทุกฝ่ายให้ความร่วมมือกันเป็นอย่างดีจะทำให้การจัดการเรียนการสอนมีประสิทธิภาพสูงสุด ซึ่งหากสถานศึกษามีการจัดการเรียนการสอนที่ดีแล้วนั้นจะส่งผลต่อให้ประเทศมีแรงงานที่มีฝีมือและมีคุณภาพ ทำให้สามารถแข่งขันกับประเทศอื่นได้ ในระดับอาเซียนและในระดับโลก

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหา และแนวทางสู่ความสำเร็จของการนำนโยบายการศึกษาระบบทวิศึกษาไปสู่การปฏิบัติของวิทยาลัยอาชีวศึกษาเอกชนจังหวัดนครราชสีมา
2. เพื่อนำเสนอแนวทางพัฒนาการนำนโยบายการศึกษาระบบทวิศึกษาไปสู่การปฏิบัติในวิทยาลัยอาชีวศึกษาเอกชนจังหวัดนครราชสีมา

กรอบแนวคิดการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัยประกอบด้วย 2 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหา และแนวทางสู่ความสำเร็จของการนำนโยบายการศึกษา ระบบการศึกษาไปสู่การปฏิบัติของวิทยาลัยอาชีวศึกษาเอกชนจังหวัดนครราชสีมา

มีวิธีดำเนินการวิจัย ดังนี้ นำตัวแปรที่จะทำการศึกษามาเป็นแนวทางในการสร้างแบบสัมภาษณ์ ความคิดเห็นของสภาพปัจจุบัน ปัญหา และแนวทางสู่ความสำเร็จของการนำนโยบายการศึกษาระบบการศึกษา ไปสู่การปฏิบัติของวิทยาลัยอาชีวศึกษาเอกชนจังหวัดนครราชสีมา

ก. การสร้างเครื่องมือในการวิจัย

เป็นแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง มีเนื้อหาเกี่ยวกับสภาพปัจจุบัน ปัญหา และแนวทางสู่ความสำเร็จของการนำนโยบายการศึกษาระบบการศึกษาไปสู่การปฏิบัติของวิทยาลัยอาชีวศึกษาเอกชนจังหวัดนครราชสีมา ในองค์ประกอบตามกรอบแนวคิดการวิจัย โดยมีขั้นตอนการสร้างแบบสัมภาษณ์ ดังต่อไปนี้

- กำหนดประเด็นหลักในการสัมภาษณ์ตามประเด็นที่ต้องการศึกษา
- จัดทำร่างแบบสัมภาษณ์ และรายการข้อคำถามของแต่ละประเด็น
- ทำการตรวจสอบคุณภาพแบบสัมภาษณ์ โดยอาจารย์ที่ปรึกษา
- ผู้วิจัยแก้ไข ปรับปรุงและพัฒนาเป็นแบบสัมภาษณ์ฉบับสมบูรณ์แล้วนำไปเก็บรวบรวมข้อมูล

ข. ผู้ให้ข้อมูลในการวิจัย

ผู้ให้ข้อมูลการสัมภาษณ์ คือ ผู้บริหารที่ดำรงตำแหน่งผู้อำนวยการหรือรองผู้อำนวยการวิทยาลัยอาชีวศึกษาเอกชนในจังหวัดนครราชสีมาจำนวน 12 คน ทำการสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Sampling) จากประชากรซึ่งเป็นวิทยาลัยอาชีวศึกษาเอกชนในจังหวัดนครราชสีมาจำนวน 12 แห่ง

ค. วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

เก็บรวบรวมข้อมูลด้วยวิธีการสัมภาษณ์ ผู้วิจัยติดต่อขอความร่วมมือจากบุคคลผู้ให้สัมภาษณ์ และดำเนินการสัมภาษณ์ด้วยตนเอง ใช้วิธีการบันทึกในรูปแบบเอกสาร

ง. การวิเคราะห์ข้อมูล

วิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสัมภาษณ์ โดยวิธีการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) และสรุปสาระสำคัญของสภาพปัจจุบัน ปัญหา และแนวทางสู่ความสำเร็จของการนำนโยบายการศึกษาระบบการศึกษา ไปสู่การปฏิบัติ

ขั้นตอนที่ 2 แนวทางพัฒนาการนำนโยบายการศึกษาระบบการศึกษาไปสู่การปฏิบัติในวิทยาลัยอาชีวศึกษาเอกชนจังหวัดนครราชสีมา

ยกร่างแนวทางพัฒนาการนำนโยบายการศึกษาระบบการศึกษาไปสู่การปฏิบัติในวิทยาลัยอาชีวศึกษาเอกชนจังหวัดนครราชสีมาจะแบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม คือ แนวทางพัฒนาการนำนโยบายการศึกษาระบบการศึกษาไปสู่การปฏิบัติแบบเร่งด่วนในวิทยาลัยอาชีวศึกษาเอกชนจังหวัดนครราชสีมาสร้างขึ้นโดยการนำสภาพ

ปัญหาที่ผู้บริหารวิทยาลัยอาชีวศึกษาเอกชนหลายแห่งประสบ ซึ่งมีการกล่าวถึงตั้งแต่ 5 ท่านขึ้นไป รวมทั้งนำแนวทางสู่ความสำเร็จที่ผู้บริหารวิทยาลัยอาชีวศึกษาเอกชนเสนอแนะมาสังเคราะห์ และแนวทางพัฒนาการนำนโยบายการศึกษาระบบทวิศึกษาไปสู่การปฏิบัติในวิทยาลัยอาชีวศึกษาเอกชนจังหวัดนครราชสีมาสร้างขึ้นโดยการนำสภาพปัญหาที่ผู้บริหารวิทยาลัยอาชีวศึกษาเอกชนเพียงบางแห่งพบเจอซึ่งมีการกล่าวถึงน้อยกว่า 5 ท่าน รวมถึงนำแนวทางสู่ความสำเร็จที่ผู้บริหารวิทยาลัยอาชีวศึกษาเอกชนเสนอแนะมาสังเคราะห์

ผลการวิจัย

การวิจัยเรื่องแนวทางพัฒนาการนำนโยบายการศึกษาระบบทวิศึกษาไปสู่การปฏิบัติของวิทยาลัยอาชีวศึกษาเอกชนในจังหวัดนครราชสีมา หลังจากที่ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลตามระเบียบวิธีวิจัยที่ได้วางแผนไว้แล้ว ได้ผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามวัตถุประสงค์การวิจัย ดังนี้

ตอนที่ 1 สภาพปัจจุบัน ปัญหา และแนวทางสู่ความสำเร็จของการนำนโยบายการศึกษาระบบทวิศึกษาไปสู่การปฏิบัติของวิทยาลัยอาชีวศึกษาเอกชนจังหวัดนครราชสีมา

เนื่องจากผู้บริหารของวิทยาลัยเทคโนโลยีอาชีวศึกษานครราชสีมาและวิทยาลัยเทคโนโลยีอาชีวศึกษาเป็นชุดเดียวกันจึงทำการสัมภาษณ์เพียงครั้งเดียว ส่งผลให้มีผู้บริหารวิทยาลัยอาชีวศึกษาเอกชนที่ต้องทำการสัมภาษณ์ทั้งหมด 11 ท่าน จากทั้งหมด 12 วิทยาลัยอาชีวศึกษาเอกชนในจังหวัดนครราชสีมา ผู้วิจัยทำการสัมภาษณ์ผู้บริหารวิทยาลัยอาชีวศึกษาเอกชน 10 ท่าน จากทั้งหมด 11 วิทยาลัยอาชีวศึกษาเอกชนในจังหวัดนครราชสีมา คิดเป็นร้อยละ 90.90

1.1) ข้อมูลพื้นฐานของวิทยาลัยอาชีวศึกษาเอกชนในจังหวัดนครราชสีมา พบว่า วิทยาลัยอาชีวศึกษาเอกชนจำนวน 6 วิทยาลัย มีการจัดการศึกษาในประเภทวิชาพาณิชยกรรมและอุตสาหกรรม วิทยาลัยอาชีวศึกษาเอกชนจำนวน 4 วิทยาลัย มีการจัดการศึกษาเฉพาะประเภทวิชาพาณิชยกรรม และวิทยาลัยอาชีวศึกษาเอกชนอีก 1 วิทยาลัย มีการจัดการศึกษาเฉพาะประเภทวิชาช่างอุตสาหกรรม วิทยาลัยอาชีวศึกษาเอกชนในจังหวัดนครราชสีมา มีการจัดการศึกษาในระบบทวิศึกษาเป็นจำนวน 5 วิทยาลัย มีการจัดการศึกษาระบบทวิศึกษาในระดับ ปวส. จำนวน 4 วิทยาลัย อีก 2 วิทยาลัยมีการจัดการศึกษาระบบทวิศึกษาทั้งในระดับ ปวช. และ ปวส.

1.2) สภาพปัจจุบันและสภาพปัญหาของการนำนโยบายการศึกษาระบบทวิศึกษาไปสู่การปฏิบัติของวิทยาลัยอาชีวศึกษาเอกชนจังหวัดนครราชสีมา พบว่า มีการนำนโยบายการศึกษาระบบทวิศึกษาไปสู่การปฏิบัติของวิทยาลัยอาชีวศึกษาเอกชนจังหวัดนครราชสีมาและพบปัญหาการนำนโยบายไปสู่การปฏิบัติจำนวน 11 นโยบาย โดยนโยบายด้านคุณสมบัติของผู้เรียนไม่พบปัญหาในการนำนโยบายไปปฏิบัติในทุกวิทยาลัย ดังรายละเอียดโดยสรุปต่อไปนี้

1.2.1) นโยบายด้านคุณภาพผู้สำเร็จการศึกษา

สภาพปัจจุบันพบว่า สถานศึกษามีการดำเนินการทดสอบมาตรฐานคุณวุฒิอาชีวศึกษาครบถ้วน โดยสถานศึกษาเป็นผู้ดำเนินการสอบโดยใช้ข้อสอบกลางจากสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา สถานศึกษาบางแห่งมีการเชิญบุคลากรของสถานประกอบการมาเป็นคณะกรรมการสอบด้วย

สภาพปัญหาพบว่า 1.ข้อสอบมาตรฐานคุณวุฒิอาชีวศึกษาเน้นภาคทฤษฎีและวิชาสามัญเป็นส่วนใหญ่ซึ่งไม่ใช่วัตถุประสงค์หลักในการศึกษาอาชีวศึกษาระบบทวิศึกษา (มีผู้บริหาร 2 ท่านมีความเห็นตรงกัน $n = 2$) 2.ข้อสอบมีระดับความยากสูงขึ้นไปเมื่อเทียบกับในอดีต ไม่สอดคล้องกับบริบทของนักศึกษาระบบทวิศึกษา ส่วนมากนักศึกษาระบบทวิศึกษาทำข้อสอบไม่ได้ ($n = 2$) 3.ข้อสอบไม่ทันสมัย ไม่ครอบคลุมบริบทของแต่ละวิทยาลัยซึ่งจุดเน้นของแต่ละวิทยาลัยไม่เหมือนกัน ($n = 1$) 4.นักศึกษาไม่ให้ความสำคัญกับการสอบ ($n = 1$)

1.2.2) นโยบายด้านโครงสร้างหลักสูตร จำนวนหน่วยกิต การคิดหน่วยกิตต่อภาคการเรียนและการจัดการ

สภาพปัจจุบันพบว่า สถานศึกษาทุกแห่งใช้หลักสูตรของสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา และมีการฝึกอาชีพมากกว่ากึ่งหนึ่งอยู่แล้ว บางสถานศึกษาทำการฝึกอาชีพตลอดระยะเวลาเรียน บางสถานศึกษาทำการฝึกอาชีพเพียงกึ่งหนึ่ง

สภาพปัญหาพบว่า 1.นักศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) มีอายุน้อยและวุฒิภาวะยังไม่ถึงระยะเวลาการฝึกอาชีพหนึ่งปีครึ่งเป็นระยะเวลาที่นานไป มีปัญหาของนักศึกษาต้อออกมาก ($n = 3$) 2.การควบคุมคุณภาพการเรียนการสอนตามหลักสูตรในขณะที่นักศึกษาออกฝึกอาชีพยังทำไม่ได้ดีพอ ($n = 1$) 3.กฎหมายแรงงานกับนโยบายกระทรวงศึกษาในระบบทวิศึกษาไม่ตรงกันในประเด็นที่ต้องมีอายุมากกว่า 18 ปี ($n = 1$) 4.หลักสูตรบางสาขาไม่ตรงกับที่สถานประกอบการต้องการ ($n = 1$)

1.2.3) นโยบายด้านผู้สอนและบุคลากรสนับสนุนการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิศึกษา

สภาพปัจจุบันพบว่า มีเพียงบางสถานศึกษาที่สามารถทำความร่วมมือกับสถานประกอบการบางแห่งในการส่งผู้สอนออกฝึกอาชีพตามจำนวนชั่วโมงที่กำหนดได้ ความรู้ใหม่ที่ได้นำมาเพิ่มเติมลงไปในการสอนในรายวิชาที่เกี่ยวข้อง และจัดทำกรจัดการความรู้ด้วย สถานศึกษาส่วนมากยังไม่มีการส่งผู้สอนออกไปฝึกอาชีพร่วมกับสถานประกอบการเนื่องจากข้อจำกัดของสถานประกอบการและทางสถานศึกษาเอง ส่วนการอบรมนักศึกษาโดยผู้มีประสบการณ์ทางวิชาชีพมีการดำเนินการในทุกสถานศึกษาซึ่งอาจเชิญวิทยากรจากภายนอกมาอบรมให้นักศึกษา หรือสถานประกอบการจัดอบรมให้นักศึกษาโดยหัวหน้างาน

สภาพปัญหาพบว่า 1.บุคลากรในวิทยาลัยอาชีวศึกษาเอกชนมีจำกัด ($n = 4$) 2.สถานประกอบการบางแห่งไม่เปิดรับบุคคลภายนอกในการฝึกประสบการณ์ เนื่องจากขาดความพร้อมด้านบุคลากร และความลับของบริษัท ($n = 4$)

1.2.4) นโยบายด้านทรัพยากรการเรียนการสอนและการจัดการ

สภาพปัจจุบันพบว่า สถานศึกษามีทรัพยากรการเรียนการสอนในระดับพื้นฐาน ส่วนทรัพยากรการเรียนการสอนในขั้นสูงนั้นจะใช้ของสถานประกอบการเป็นส่วนมาก มีครูนิเทศ ครูฝึกและผู้ประสานงาน

สภาพปัญหาพบว่า 1.ขาดทรัพยากรการเรียนการสอนที่ทันสมัย เนื่องจากงบประมาณมีจำกัด (n = 4) 2. ขาดแคลนครูนิเทศ เนื่องจากบุคลากรมีน้อย (n = 1) 3. นักศึกษากระจายตัวในการฝึกอาชีพอยู่หลายแห่ง ทำให้ต้นทุนในการเดินทางไปนิเทศสูง (n = 1) 4.หัวหน้างานในสถานประกอบการมีการเปลี่ยนแปลงบ่อยครั้ง ขาดความต่อเนื่อง (n = 1)

1.2.5) นโยบายด้านสถานศึกษาที่จัดการอาชีวศึกษาระบบทวิศึกษา

สภาพปัจจุบันพบว่า สถานศึกษาส่วนมากสามารถปฏิบัติตามนโยบายที่กระทรวงศึกษาธิการวางไว้ จะพบปัญหาในสถานศึกษาที่ยังไม่เปิดทำการศึกษาระบบทวิศึกษา

สภาพปัญหาพบว่า 1.มีจำนวนนักศึกษาส่งเข้าฝึกอาชีพไม่เพียงพอต่อความต้องการของสถานประกอบการ (n = 2) 2.การประสานงานผู้ทรงคุณวุฒิและคณะกรรมการจากของทางรัฐบาลทำได้ยาก ทำให้การเริ่มทำทวิศึกษาเป็นไปได้ยากในวิทยาลัยอาชีวศึกษาเอกชน (n = 1) 3.สถานประกอบการไม่มีเวลาในการทำแผนการเรียนและการฝึกอาชีพร่วมกัน (n = 1) 4.ขาดงบประมาณสนับสนุนจากรัฐบาลในการดำเนินงานตามระบบที่กำหนด เนื่องจากใช้งบประมาณสูง (n = 1)

1.2.6) นโยบายด้านสถานประกอบการที่จัดการอาชีวศึกษาระบบทวิศึกษา

สภาพปัจจุบันพบว่า สถานศึกษาส่วนมากมีการดำเนินงานตามนโยบายที่กระทรวงศึกษาธิการกำหนดไว้บางส่วน สถานศึกษาจำนวนน้อยสามารถดำเนินการได้ตามที่กระทรวงศึกษาธิการกำหนดไว้ทุกข้อ

สภาพปัญหาพบว่า 1.การประชาสัมพันธ์ของรัฐบาลและสถานประกอบการเรื่องทวิศึกษายังเข้าไม่ถึงในวงกว้าง นักศึกษา ผู้ปกครองและสถานประกอบการ ยังไม่เข้าใจในระบบการเรียนทวิศึกษา (n = 2) 2. สถานประกอบการให้สวัสดิการและค่าตอบแทนไม่เป็นไปตามสัญญาที่ตกลงกันไว้ ขาดการประสานงานกับสถานประกอบการ (n = 2) 3.สถานประกอบการไม่เปิดรับการฝึกอาชีพของนักศึกษาเนื่องจากเป็นวิทยาลัยอาชีวศึกษาเอกชน (n = 1) 4.โรงงานขนาดใหญ่ในพื้นที่ของวิทยาลัยมีจำนวนน้อยมาก ทำให้การฝึกอาชีพทำได้ยาก (n = 1) 5.ครูฝึกในสถานประกอบการอาจไม่มีเวลาสอนนักศึกษาเนื่องจากมีภาระงานมาก (n = 1)

1.2.7) นโยบายด้านครูฝึกในสถานประกอบการ

สภาพปัจจุบันพบว่า สถานประกอบการมีการจัดครูฝึกให้กับนักศึกษา แต่ครูฝึกเพียงส่วนน้อยที่ผ่านการฝึกอบรมและได้รับการแต่งตั้งจากสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา

สภาพปัญหาพบว่า 1.ขาดแคลนครูฝึกที่ผ่านการอบรมและได้รับการแต่งตั้งจากสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา (n = 6) 2.การฝึกอาชีพของนักศึกษาในสถานประกอบการ อัตราส่วนครูฝึกหนึ่งคนต่อผู้เรียนไม่เกินสิบคนไม่เป็นไปตามที่กำหนด (n = 3)

1.2.8) นโยบายด้านการจัดการเรียนการสอนและการฝึกอาชีพของสถานประกอบการ

สภาพปัจจุบันพบว่า สถานศึกษาส่วนใหญ่ดำเนินการเป็นไปตามที่นโยบายกำหนด โดยมีแบบบันทึกการฝึกงาน มีครูนิเทศเข้าไปเซ็นรับรองแบบบันทึกที่สถานประกอบการ อีกทั้งยังใช้เทคโนโลยีเข้ามาช่วยติดต่อสื่อสารให้คำปรึกษานักศึกษา ในขณะที่สถานศึกษาบางส่วนมีการดำเนินการไม่ครบตามนโยบาย

สภาพปัญหาพบว่า 1.การฝึกอาชีพไม่ตรงสาขาที่นักศึกษากำลังศึกษา เนื่องจากข้อจำกัดของสถานประกอบการที่เปิดรับการฝึกอาชีพไม่ตรงสาขาและข้อจำกัดของสถานศึกษาเรื่องจำนวนสถานประกอบการที่มีจำกัด ส่งผลให้นักศึกษาได้รับการฝึกวิชาชีพไม่ตรงสาขาที่เรียน (n = 4) 2.บันทึกการฝึกอาชีพ แฟ้มสะสมงาน บันทึกคุณธรรมจริยธรรมและจิตอาสา สถานศึกษาจัดทำไม่ครบ และไม่ปัจจุบัน (n = 1)

1.2.9) นโยบายด้านข้อกำหนดในการนิเทศ

สภาพปัจจุบันพบว่า สถานศึกษาทุกแห่งดำเนินการตามนโยบายที่กำหนดเพียงบางส่วนเนื่องจากไม่สามารถดำเนินการได้เพราะขาดการสนับสนุนจากสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา

สภาพปัญหาพบว่า 1.ครูนิเทศยังไม่ผ่านการฝึกอบรม เนื่องจากครูผู้สอนในวิทยาลัยเอกชนยังไม่มีการจัดอบรม (n = 9) 2.การเบิกค่าใช้จ่ายต้องตามข้อกำหนดและงบประมาณของแต่ละวิทยาลัยเอกชน เนื่องจากไม่มีงบประมาณเท่าสถานศึกษารัฐบาล (n = 9) 3.บุคลากรมีภาระงานมากกว่าที่จะออกนิเทศในสถานประกอบการที่อยู่ไกลทำได้ยาก (n = 1)

1.2.10) นโยบายด้านการวัดผลและประเมินผลการเรียนและการสำเร็จการศึกษา

สภาพปัจจุบันพบว่า มีการดำเนินการตามนโยบายที่กำหนด มีการปฐมนิเทศก่อนการฝึกอาชีพ เรื่องของเกณฑ์การประเมินผล อาจมีปัญหาในการนำไปปฏิบัติเพียงบางส่วน

สภาพปัญหาพบว่า การประเมินผลการเรียนจากสถานประกอบการ สมรรถนะไม่ได้มาตรฐานตามที่สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษากำหนด (n = 2)

1.2.11) นโยบายด้านการประกันคุณภาพผู้สำเร็จการศึกษา

สภาพปัจจุบันพบว่า ตัวชี้วัดด้านการประกันคุณภาพบางส่วนที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาระบบทวิศึกษาสามารถวัดระดับคุณภาพได้ดี แต่ตัวชี้วัดอีกส่วนหนึ่งยังไม่สามารถสะท้อนระดับคุณภาพได้อย่างแท้จริง

สภาพปัญหาพบว่า 1.ตัวชี้วัดร้อยละของผู้เรียนที่มีลักษณะตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิวิชาชีพ มีเพียงบางสาขา (n = 5) 2.ตัวชี้วัดร้อยละของผู้สำเร็จการศึกษาระบบทวิภาคีที่ได้ออกมาหรือประกอบอาชีพอิสระซึ่งนักศึกษาเป็นส่วนมากศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้นเนื่องจากเป็นค่านิยมในปัจจุบัน (n = 3) 3.ตัวชี้วัดระดับคุณภาพหลักสูตรสมรรถนะรายวิชาที่สอดคล้องกับความต้องการของสถานประกอบการ สถานประกอบการบางแห่งยังไม่คุ้นเคยกับการจัดการศึกษาระบบทวิศึกษา ทำให้การฝึกอาชีพไม่ครอบคลุมหลักสูตร (n = 2) 4.ขาดงบประมาณในการเข้าสอบตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิวิชาชีพ ซึ่งมีค่าใช้จ่ายสูง (n = 1)

ตอนที่ 2 แนวทางพัฒนาการนำนโยบายการศึกษาระบบทวิศึกษาไปสู่การปฏิบัติในวิทยาลัยอาชีวศึกษาเอกชนจังหวัดนครราชสีมา

แนวทางพัฒนาการนำนโยบายการศึกษาระบบทวิศึกษาไปสู่การปฏิบัติในวิทยาลัยอาชีวศึกษาเอกชนจังหวัดนครราชสีมาจะแบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม คือ แนวทางพัฒนาการนำนโยบายการศึกษาระบบทวิศึกษาไปสู่การปฏิบัติแบบเร่งด่วนในวิทยาลัยอาชีวศึกษาเอกชนจังหวัดนครราชสีมา และแนวทางพัฒนาการนำนโยบายการศึกษาระบบทวิศึกษาไปสู่การปฏิบัติในวิทยาลัยอาชีวศึกษาเอกชนจังหวัดนครราชสีมา ดังนี้

2.1) แนวทางพัฒนาการนำนโยบายการศึกษาาระบบทวิศึกษาไปสู่การปฏิบัติแบบเร่งด่วนในวิทยาลัยอาชีวศึกษาเอกชนจังหวัดนครราชสีมา สามารถสรุปประเด็นได้ 2 แนวทาง ดังนี้

2.1.1. กระทรวงศึกษาธิการดำเนินการสร้างกรอบมาตรฐานคุณวุฒิวิชาชีพให้ครบทุกสาขาวิชา และเปิดโอกาสให้วิทยาลัยอาชีวศึกษาเอกชนออกประกาศกำหนดการเบิกจ่ายค่าใช้จ่ายงบประมาณ ทดแทนการเบิกค่าใช้จ่ายตามระเบียบของกระทรวงการคลัง

2.1.2. สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาส่งเสริมให้มีการจัดอบรมการนิเทศการฝึกของครูนิเทศโดยสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาเนื่องจากครูนิเทศยังมีจำนวนไม่เพียงพอ และการแก้ปัญหาการขาดแคลนครูฝึกในสถานประกอบการโดยการกำหนดเกณฑ์การแต่งตั้งครูฝึกให้พิจารณาจากทักษะและประสบการณ์ทำงานเป็นสำคัญ รวมไปถึงการออกนโยบายจูงใจการพัฒนาครูฝึกในสถานประกอบการให้เป็นไปตามเกณฑ์ของกฎหมายที่สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษากำหนด โดยวิทยาลัยอาชีวศึกษาเอกชนมีส่วนร่วมสนับสนุนในการพัฒนาครูฝึกในสถานประกอบการด้วย

2.2) แนวทางพัฒนาการนำนโยบายการศึกษาาระบบทวิศึกษาไปสู่การปฏิบัติในวิทยาลัยอาชีวศึกษาเอกชนจังหวัดนครราชสีมา สามารถสรุปประเด็นได้ 11 แนวทาง ดังนี้

2.2.1. แนวทางพัฒนาคุณภาพผู้สำเร็จการศึกษา ประกอบด้วยวิธีการ ดังนี้

สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาควรมุ่งเน้นในการดำเนินการทดสอบเชิงปฏิบัติในมาตรฐานคุณวุฒิอาชีวศึกษามากกว่าทฤษฎีร่วมไปกับการทดสอบมาตรฐานวิชาชีพในแต่ละสาขาวิชา และเลือกวิธีทดสอบให้สอดคล้องกับสมรรถนะที่พึงประสงค์โดยควรทำการทดสอบร่วมกับสถานประกอบการด้วย

2.2.2. แนวทางพัฒนาโครงสร้างหลักสูตร จำนวนหน่วยกิต การคิดหน่วยกิตต่อภาคการเรียนและการจัดการ ประกอบด้วยวิธีการ ดังนี้

สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาดำเนินการปรับลดเกณฑ์การฝึกอาชีพสำหรับนักศึกษาในระดับ ปวช. ให้น้อยกว่ากึ่งหนึ่ง ซึ่งระยะเวลาที่เหมาะสมคือ 4 เดือน ถึง 6 เดือน ปรับลดหน่วยกิตของหลักสูตรคือศึกษารายวิชาทั้งทฤษฎีและปฏิบัติให้จบทั้งหมดก่อนออกไปฝึกอาชีพ ส่วนในประเด็นของกฎหมายแรงงานที่ขัดแย้งกับนโยบายของกระทรวงศึกษาธิการในการจัดการศึกษาระบบทวิศึกษา รัฐบาลจำเป็นต้องปรับปรุงนโยบายกฎหมายแรงงานในเรื่องของอายุผู้ฝึกอาชีพให้สอดคล้องกับการจัดการศึกษาระบบทวิศึกษาและการฝึกอาชีพของนักศึกษาในสถานประกอบการ

2.2.3. แนวทางพัฒนานโยบายด้านผู้สอนและบุคลากรสนับสนุนการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิศึกษา ประกอบด้วยวิธีการ ดังนี้

รัฐบาลและกระทรวงศึกษาธิการทำการออกนโยบายจูงใจให้สถานประกอบการเห็นความสำคัญในการสร้างความร่วมมือกับวิทยาลัยอาชีวศึกษาเอกชนและจัดสรรงบประมาณสนับสนุนการพัฒนาครูผู้สอนของวิทยาลัยอาชีวศึกษาเอกชนร่วมกับสถานประกอบการ

2.2.4. แนวทางพัฒนาทรัพยากรการเรียนการสอนและการจัดการ ประกอบด้วยวิธีการ ดังนี้

วิทยาลัยอาชีวศึกษาเอกชนสร้างความร่วมมือในการจัดการเรียนการสอนร่วมกับวิทยาลัยอาชีวศึกษาของรัฐบาลและสถานประกอบการ เพื่อแก้ไขปัญหาการขาดแคลนทรัพยากรการเรียนการสอนโดยสามารถใช้ทรัพยากรการเรียนการสอนร่วมกันได้

วิทยาลัยอาชีวศึกษาเอกชนดำเนินการสร้างระบบในการนำระบบสารสนเทศมาช่วยในการนิเทศอีกทั้งควรนิเทศร่วมกันระหว่างสถานประกอบการและสถานศึกษา และสถานประกอบการและวิทยาลัยอาชีวศึกษาเอกชนต้องมีการกำหนดตัวผู้ประสานงานให้ชัดเจน รวมไปถึงการจ้างบุคลากรเพิ่มเติมให้ตรงสาขาวิชาที่เปิดสอนในกรณีที่บุคลากรไม่เพียงพอ

2.2.5. แนวทางพัฒนาด้านสถานศึกษาที่จัดการอาชีวศึกษาระบบทวิศึกษา ประกอบด้วยวิธีการ ดังนี้

วิทยาลัยอาชีวศึกษาเอกชนดำเนินการสร้างพันธมิตรกับสถานศึกษาใกล้เคียงในการส่งนักศึกษาเข้าฝึกอาชีพเพื่อเพิ่มจำนวนให้ได้ตามความต้องการของสถานประกอบการ

2.2.6. แนวทางพัฒนาสถานประกอบการที่จัดการอาชีวศึกษาระบบทวิศึกษา ประกอบด้วยวิธีการ ดังนี้

วิทยาลัยอาชีวศึกษาเอกชนจัดประชุมชี้แจงการศึกษาระบบทวิศึกษาแก่นักศึกษา ผู้ปกครอง ร่วมกับสถานประกอบการ ทำความเข้าใจกับสถานประกอบการในเรื่องของการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิศึกษาของรัฐบาลกับเอกชนไม่ต่างกัน รวมไปถึงการทำข้อตกลงและสัญญาการฝึกอาชีพให้แล้วเสร็จก่อนเริ่มฝึกอาชีพ ส่งผลให้สถานประกอบการ ผู้ปกครองและนักศึกษามีความเข้าใจในเรื่องการศึกษาระบบทวิศึกษามากขึ้น รวมไปถึงการปรับระยะเวลาให้สอดคล้องกับสถานประกอบการขนาดใหญ่ และมีการวางแผนของครูนิเทศเข้าไปในสถานประกอบการอย่างใกล้ชิด

2.2.7 แนวทางพัฒนานโยบายด้านครูฝึกในสถานประกอบการ ประกอบด้วยวิธีการ ดังนี้

สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาปรับนโยบายในการลดอัตราส่วนครูฝึกต่อผู้เรียนลง เนื่องจากสถานประกอบการขนาดกลางและขนาดเล็กบางแห่งขาดความพร้อมด้านครูฝึกในสถานประกอบการ

2.2.8. แนวทางพัฒนานโยบายด้านการจัดการเรียนการสอนและการฝึกอาชีพของสถานประกอบการ ประกอบด้วยวิธีการ ดังนี้

วิทยาลัยอาชีวศึกษาเอกชนทำการสร้างความร่วมมือกับสถานประกอบการในการพัฒนาหลักสูตรร่วมกันตามสาขาวิชาที่สถานประกอบการต้องการ เพื่อแก้ไขปัญหาการฝึกอาชีพไม่ตรงสาขาที่นักศึกษากำลังศึกษา และดำเนินการสร้างแนวทางการนิเทศ ติดตามนักศึกษาในการทำเอกสารการฝึกอาชีพอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้ให้นักศึกษาที่ไปฝึกอาชีพในสถานประกอบการรู้หน้าที่ของตนเองในการจัดทำบันทึกการฝึกอาชีพ แฟ้มสะสมงาน บันทึกคุณธรรมจริยธรรมและจิตอาสา ร่วมกับครูฝึกในสถานประกอบการซึ่งวิทยาลัยอาชีวศึกษาเอกชนบางแห่งประสบปัญหาเอกสารดังกล่าวไม่เป็นปัจจุบันหรือจัดทำไม่ครบเนื่องจากขาดการติดตาม

2.2.9. แนวทางพัฒนานโยบายด้านข้อกำหนดในการนิเทศ ประกอบด้วยวิธีการ ดังนี้

วิทยาลัยอาชีวศึกษาเอกชนควรมีการจ้างบุคลากรเข้ามาทำหน้าที่ในการวางแผนและออกนิเทศ โดยเฉพาะ เนื่องจากบุคลากรปัจจุบันมีจำกัดและภาระงานมากการที่จะออกนิเทศในสถานประกอบการที่อยู่ไกลทำได้ยาก

2.2.10. แนวทางพัฒนาการวัดผลและประเมินผลการเรียนและการสำเร็จการศึกษา ประกอบด้วยวิธีการ ดังนี้

วิทยาลัยอาชีวศึกษาเอกชนดำเนินการจัดส่งครูผู้สอนเข้าไปมีส่วนร่วมประเมินผลการเรียนของนักศึกษาในสถานประกอบการ อีกทั้งวิทยาลัยอาชีวศึกษาเอกชนต้องดำเนินการจัดอบรมและส่งเสริมนักศึกษาในสมรรถนะที่ไม่ได้รับจากสถานประกอบการและจำเป็นต่อการประกอบอาชีพ

2.2.11. แนวทางพัฒนานโยบายด้านการประกันคุณภาพผู้สำเร็จการศึกษา ประกอบด้วยวิธีการ ดังนี้

สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาทำการเพิ่มตัวชี้วัดการประกันคุณภาพในประเด็นร้อยละของนักศึกษาที่ทำการศึกษาต่อ เนื่องจากนักศึกษายังติดค่านิยมของการศึกษาต่อในระดับปริญญาตรี

วิทยาลัยอาชีวศึกษาเอกชนดำเนินการปรับการจัดการเรียนการสอนของหลักสูตรให้เข้ากับความต้องการของสถานประกอบการ จะส่งผลให้ระดับคุณภาพหลักสูตรสมรรถนะรายวิชาสอดคล้องกับความต้องการของสถานประกอบการ ตรงตามวัตถุประสงค์ของตัวชี้วัดการประกันคุณภาพ

กระทรวงศึกษาธิการจัดสรรงบประมาณสนับสนุนนักศึกษาของวิทยาลัยอาชีวศึกษาเอกชนในการเข้าร่วมรับการทดสอบตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิวิชาชีพ ซึ่งมีค่าใช้จ่ายสูงและวิทยาลัยอาชีวศึกษาเอกชนบางแห่งขาดงบประมาณจึงไม่ได้เข้ารับการทดสอบ

อภิปรายผล

ผลการวิจัยมีประเด็นสำคัญที่ควรนำมาอภิปราย ดังนี้

1. จากผลการวิเคราะห์เนื้อหาของสภาพปัญหาของการนำนโยบายการศึกษาาระบบทวิศึกษาไปสู่การปฏิบัติของวิทยาลัยอาชีวศึกษาเอกชนจังหวัดนครราชสีมา พบว่าปัญหาด้านครูนิเทศและครูฝึกที่ขาดแคลนและยังไม่ผ่านการฝึกอบรมจากสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา และปัญหานักศึกษาที่ตกออกกลางคันนับเป็นสภาพปัญหาที่สำคัญที่สุดในการนำนโยบายไปสู่การปฏิบัติของวิทยาลัยอาชีวศึกษาเอกชนซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ปาโรฉัตร จันโทริ (2555) ที่สำรวจพบปัญหาในการจัดการศึกษาทวิภาคี ได้แก่ ปัญหาในสถานศึกษาที่มีครูนิเทศไม่เพียงพอ ปัญหาด้านสถานประกอบการที่ยังขาดครูฝึกที่ไม่เพียงพอและขาดทักษะในการถ่ายทอดความรู้ และปัญหาด้านนักเรียนที่ยังไม่สามารถปรับตัวเข้ากับระบบทวิภาคีได้ ทำให้เกิดการลาออกกลางคัน

จากการวิเคราะห์ในงานวิจัยยังพบอีกว่าสภาพปัญหาที่ต้องมีการแก้ไขเร่งด่วนอีกประการหนึ่งคือสถานศึกษาขาดการสร้างความร่วมมือกับสถานประกอบการในการพัฒนาหลักสูตรร่วมกันตามสาขาวิชาที่

สถานประกอบการต้องการ ส่งผลให้การฝึกอาชีพของนักศึกษาไม่สอดคล้องกับสาขาวิชาที่นักศึกษาเลือกเรียน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ปุณยพร แสงทอง (2554) ได้ทำการศึกษาความพึงพอใจของผู้ประกอบการต่อการจัดการเรียนการสอนอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีของวิทยาลัยเทคนิค ในประเด็นการให้ความร่วมมือของสถานศึกษาในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนร่วมกับผู้ประกอบการมีค่าเฉลี่ยในระดับน้อย และความพึงพอใจด้านสถานศึกษาจัดฝึกอบรมให้ความรู้แนวทางการฝึกอาชีพแก่ครูฝึกในสถานประกอบการมีค่าต่ำที่สุด

2. จากการพัฒนาแนวทางพัฒนาการนำนโยบายการศึกษาระบบทวิศึกษาไปสู่การปฏิบัติในวิทยาลัยอาชีวศึกษาเอกชนจังหวัดนครราชสีมา แนวทางพัฒนาเร่งด่วนที่สำคัญ ได้แก่ แนวทางพัฒนาของรัฐบาลในการออกนโยบายและงบประมาณสนับสนุนในการพัฒนาครูผู้สอนของวิทยาลัยร่วมกับสถานประกอบการ และแนวทางพัฒนาการทำความร่วมมือกับสถานประกอบการในการพัฒนาหลักสูตรร่วมกันตามสาขาวิชาที่สถานประกอบการต้องการ สอดคล้องกับงานวิจัยของจินตนา รวชมรัตน์ และคณะ (2558) ได้สรุปการพัฒนา รูปแบบการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีในวิทยาลัยอาชีวศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ในรูปแบบของการพัฒนาบุคลากรร่วมกับสถานประกอบการให้มีคุณภาพและทันต่อการเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยี และการจัดหลักสูตรที่ตรงต่อความต้องการแรงงาน ซึ่งผลการประเมินระบบออกมาพบว่าถูกต้องและเหมาะสมมีความเป็นไปได้ในการใช้ประโยชน์

นอกจากนี้แนวทางการพัฒนาการใช้ระบบสารสนเทศมาช่วยในการนิเทศและทำร่วมกันระหว่างสถานประกอบการและสถานศึกษาเป็นอีกแนวทางหนึ่งในการส่งเสริมการศึกษาระบบทวิศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Mauroux (2014) ในการใช้ระบบสารสนเทศมาใช้ในการเรียนการสอนและการฝึกปฏิบัติของวิทยาลัยอาชีวศึกษา ซึ่งผลการทดลองจากการทำงานส่งผ่านโทรศัพท์มือถือ การมีหนังสือออนไลน์ที่สามารถอ่านได้ และการได้ผลตอบรับจากหัวหน้างานผ่านโทรศัพท์มือถือพิสูจน์ได้ว่ามีประโยชน์ในการเรียนรู้

ข้อเสนอแนะ

1. กระทรวงศึกษาธิการควรดำเนินการสร้างกรอบมาตรฐานคุณวุฒิวิชาชีพให้ครบทุกสาขาวิชา และออกหลักเกณฑ์และแนวปฏิบัติของประกาศกำหนดการเบิกค่าใช้จ่ายงบประมาณสำหรับการนิเทศสำหรับวิทยาลัยอาชีวศึกษาเอกชนให้เป็นแนวทางเดียวกันทั่วประเทศ
2. สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาควรเร่งดำเนินการจัดการอบรมครูนิเทศในวิทยาลัยอาชีวศึกษาเอกชนและครูฝึกในสถานประกอบการเพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจให้แก่ครูฝึกและครูนิเทศในการจัดการศึกษาระบบทวิศึกษาและเพื่อยกระดับคุณภาพการจัดการศึกษาระบบทวิศึกษาให้สูงขึ้นได้มาตรฐาน

3. วิทยาลัยอาชีวศึกษาเอกชนควรเร่งสร้างความร่วมมือในการจัดการเรียนการสอนร่วมกับวิทยาลัยอาชีวศึกษาของรัฐบาลและสถานประกอบการ เพื่อแก้ไขปัญหาการขาดแคลนทรัพยากรการเรียนการสอนโดยสามารถใช้ทรัพยากรการเรียนการสอนร่วมกันได้ และสร้างพันธมิตรกับสถานศึกษาใกล้เคียงในการส่งนักศึกษาเข้าฝึกอาชีพเพื่อเพิ่มจำนวนให้ได้ตามความต้องการของสถานประกอบการ
4. งานวิจัยนี้ได้นำเสนอแนวทางการพัฒนาการนำนโยบายการศึกษาระบบทวิศึกษาไปสู่การปฏิบัติของวิทยาลัยอาชีวศึกษาเอกชนในจังหวัดนครราชสีมา ในอนาคตหากสามารถเก็บข้อมูลเพิ่มเติมในจังหวัดที่มีศักยภาพในการจัดการศึกษาระบบทวิศึกษา ซึ่งจะส่งผลให้งานวิจัยมีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

รายการอ้างอิง

ภาษาไทย

- กองบริหารข้อมูลตลาดแรงงาน. (2559). สถานการณ์แรงงานภาคตะวันออกเฉียงเหนือ 2559. *วารสารสถานการณ์ตลาดแรงงานภาคตะวันออกเฉียงเหนือ*. 3 (3), 3 - 21.
- จินตนา รามชมรัตน์. และคณะ. (2558). การพัฒนารูปแบบการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีในวิทยาลัยอาชีวศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา. ใน *รายงานผลการประชุมวิชาการระดับชาติ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา*. 3 - 4 กันยายน 2558 ณ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา, 499 - 508.
- ปาริฉัตร จันโทริ. (2555). การศึกษาระบบทวิภาคี ทางออกของปัญหาแรงงานไทย. *วารสารบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์*. 35 (3), 29 -39.
- บุญยาพร แสงทอง.(2554). *การศึกษาความพึงพอใจของผู้ประกอบการต่อการจัดการเรียนการสอนอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีของวิทยาลัยเทคนิคชุมพร*. (วิทยานิพนธ์บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา, กรุงเทพมหานคร.
- สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา. (2555). *สถิติจำนวนนักเรียน นักศึกษา ระบบทวิภาคี ประจำปีการศึกษา 2555 สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา*. สืบค้นจาก <http://www.vec.go.th/techno/>
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2559). *แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (พ.ศ.2560-2564)*. กรุงเทพมหานคร.
- สำนักงานสถิติแห่งชาติ. (2560). *สถานภาพแรงงาน จำนวนผู้มีงานทำ จำนวนว่างงาน*. สืบค้นจาก <http://service.nso.go.th/nso/web/statseries/statseries03.html/>

ภาษาอังกฤษ

- Chu, K. (2015). Information Note Vocational education and training in Germany (1-7).
Research Office Legislative Council Secretariat.
- Mauroux, L., et al. (2014). Mobile and online learning journal: Effects on apprentices' reflection in vocational education and training. *Vocations and Learning*. 7 (7), 215 - 239.
- Steedman, H. (2010). The state of apprenticeship in 2010: international comparisons- Australia, Austria, England, France, Germany, Ireland, Sweden, Switzerland: a report for the Apprenticeship Ambassadors Network.